

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

OPRICHTER Dr. J. R. BEVERSLUIS

Orgaan van de Nederlandsche Boschbouwvereniging

17e Jaargang

No. 3

Maart 1944

Oorspronkelijke Bijdragen

DE POSITIE VAN HET PARTICULIERE BOSCHBEDRIJF BIJ DE HUIDIGE HOUTPRIJZEN

door

A. A. Bonnema.

Verschillende recente publicaties schijnen het Nederlandsche particuliere boschbezit verantwoordelijk te willen stellen voor de nu zoo gesmade zgn. mijnhoutcultuur en zij schijnen het particuliere boschbedrijf te willen verwijten uitsluitend op geldelijke belangen te hebben gelet. Prof. Jager Gerlings meent zelfs, dat dit verkeerde beleid mede tot de instelling van het Staatsboschbeheer deed besluiten (cf Boschbouw pag. 49).

Afgezien van het felt of het in acht nemen van geldelijke belangen zulk eene slechte eigenschap zou zijn zoolang wij nog spreken van boschbedrijven en daarvoor nu zelfs bedrijfsplannen noodig geacht worden en zoolang de boschbouw nog wordt onderwezen aan de landbouwhoogeschool, d.w.z. aan eene instelling met economischen inslag, meenen wij, dat de zaken — behoudens misschien in enkele deelen in het Zuiden van ons land — precies andersom liggen, dat n.l. datgene wat wij nog aan mooie bosschen (loofhout, gemengd bosch en ouder naaldhout) bezitten, vrijwel uitsluitend op de landgoederen te vinden is, althans aldaar zijn oorsprong vond, alwaar het uit particulier initiatief geboren, veelal met voorbijgaan van geldelijke belangen, uitsluitend door de liefde en toewijding der eigenaren kon gedijen en dat in tegenstelling daarmede zoowel het Staatsboschbeheer als de Nederlandsche Heidemaatschappij in den beginne weinig anders tot stand brachten als de nu zoo allerwegen verfoeide dennenakkers.

Nu is het natuurlijk verkeerd alleszins achtbare personen of instellingen hunne jeugdzonden na te dragen, maar het kwam ons noodzakelijk voor de zaken ook eens van een anderen kant te bezien, aangezien het vaak achter elkander poneeren eener bepaalde zienswijze altijd het gevaar in zich bergt, dat de goegemeente het op het laatst nog gaat gelooven ook.

Het is echter de paradox van dezen tijd, dat, alle betere inzichten en alle liefde en idealen ten spijt, nu inderdaad de geheele leeftijdsklasse III (40—60 jaar) van onze hoofdhoutsoort, de grove den, gedoemd is te verdwijnen, zoodat practisch weinig of geene bosschen deze letale grens zullen vermogen te overschrijden, waarmede dus nu inderdaad — nolens volens — het mijnhoutbedrijf met 50-jarigen omloop de alles overheerschende bedrijfsvorm geworden is.

Waar nu de boscheigenaar gedwongen wordt dezen „technischen” omloop toe te passen en zijn hout dus op gemiddeld 50-jarigen leeftijd te kappen en te leveren tegen de onlangs vastgestelde prijzen, willen wij door eene analyse van dit mijnhoutbedrijf met 50-jarigen omloop eens nagaan of de boschbouwer met deze prijzen krijgt wat hem rechtens toekomt.

Aangezien rente-rekening bij iedere calculatie aangaande het boschbedrijf onoverkomenlijk is, zulks in verband met het feit dat de boschbouwer zijne kosten van aanleg en onderhoud alsmede zijn vaste lasten pas na verloop van tientallen jaren terug ontvangt, zullen wij ons eerst dienen te verstaan over de rente, welke de boschbouwer voor het geld, dat hij in zijn bedrijf steekt, mag berekenen, m.a.w. wij zullen het eerst over den te gebruiken rentevoet eens moeten worden.

Dat de boschbouwer rente moet berekenen behoeft wel geen nader betoog. Evenals de landbouwer, ter bepaling van den kostprijs van zijn product, over het jaar, dat verloopt tusschen twee oogsten, rente berekent voor het kapitaal, dat hij in zijn bedrijf gestoken heeft, is het logisch dat de boschbouwer dit doet over de 50 jaren die in zijn bedrijf verlopen tusschen twee oogsten.

De bepaling van dezen rentevoet was vanouds een struikelblok voor de berekening der financiële resultaten van het boschbedrijf en voor de kostprijsberekening van het product van dit bedrijf: het hout.

In het algemeen rekende men met een boschrentevoet, die iets beneden den algemeen geldenden rentevoet lag, hetgeen men hoofdzakelijk motiveerde met de zekerheid, die het boschbezit den eigenaar gaf. Bij den huidige rentevoet van $3\frac{1}{2}\%$ zoude men dan komen tot een boschrentevoet van b.v. 3% .

Inmiddels zal echter wel iedere boscheigenaar aan den lijve ondervonden hebben, dat het boschbezit sinds de afkondiging van het Besluit Staatstoezicht op de Bosschen 1943 onzekerder geworden is dan welk ander bezit aan onroerend goed dan ook.

Alle stokpaardjes, die vanouds voor de zekerheid van het boschbezit pleitten, dat de boscheigenaar het zelf in de hand zoude hebben bij slechte houtprijzen weinig of niet te oogsten, bij kapitaalbehoefte (successie) meer te oogsten, zijne methode van boschaanleg aan te passen aan de heerschende arbeidsloonen en plantsoenprijzen enz. enz., dit alles werd met één haal weggevaagd en het werd aan ambtelijke instanties opgedragen over het wel en wee van het boschbezit, naar den maatstaf van het algemeen belang te beslissen, zonder eenige mogelijkheid van beroep op den rechter.

Zelfs een niet rechtstreeks bij den boschbouw betrokken blad als de „Gemeente Stem” (weekblad aan de belangen van de Gemeenten in Nederland gewijd) werpt in een hoofdartikel (no. 4795 d.d. 1 December '43) getiteld „De nieuwste boschwetgeving” de vraag op: „of het eigendomsrecht voor zoover bosschen betreft, na het nieuwe besluit nog wel gerekend kan worden tot het privaatrecht, dan wel is vervormd tot een publiekrechtelijk instituut.”

Overigens staat dit Besluit hier niet ter discussie, maar het zal zonder meer wel duidelijk zijn, dat er na dit besluit geen reden meer kan zijn den boschrentevoet uit zekerheidsmotieven lager te stellen dan den algemeenen rentevoet van $3\frac{1}{2}\%$. Bovendien was deze Gordiaansche knoop feitelijk reeds enkele jaren geleden doorgemaakt door eene resolutie van het Departement van Financiën d.d. 14 October 1941 no. 216, waarbij de rentevoet voor landbouwgronden voorshands werd vastgesteld op $3\frac{1}{2}\%$, zulks naar aanleiding van het Besluit vervreemding landbouwgronden van 27 November 1940 volgens hetwelk onder landbouwgrond wordt verstaan: land waarop eenige vorm van bodemcultuur als bedrijf wordt uitgeoefend, met de daarbij behorende gebouwen.

Hieronder valt dus ondubbelzinnig ook het boschbedrijf en wij kunnen het er dus volkomen over eens zijn, dat wij ook in het boschbedrijf met een rentevoet van $3\frac{1}{2}\%$ moeten rekenen.

Bezien wij nu eerst de kosten, welke de boschbouwer aan het product, dat hij nu oogst, heeft moeten besteden.

Vooreerst de cultuurkosten.

Om den invloed der houtprijzen gescheiden te houden van dien der cultuurkosten zullen wij deze laatste fixeeren op een peil, dat wel een ieder, zelfs vóór ver vóór den oorlog gelegen tijden, als een minimum zal beschouwen, n.l. op f 125.— per ha. Om echter vooral niet den schijn te wekken, als zouden wij de kosten willen overdrijven, willen wij dit minimale bedrag aanhouden.

Deze kosten groeien gedurende 50 jaren à $3\frac{1}{2}\%$ aan tot f 125.— \times 5.58 is f 698.—

De waarde van den boschgrond is te stellen op minimaal f 200.— per ha.

De rente die den boschbouwer over dien grond gedurende 50 jaren toekomt bedraagt $200 \times (5.58 - 1)$ is f 916.—

De gemiddelde jaarlijksche lasten bedragen:

beheer en administratie	f 4.— per ha
1 boschwachter op 250 ha (incl. emolumenten en pensioenslasten)	„ 6.— „ „
wegen en watergangen enz.	„ 2.50 „ „
grondlasten	„ 1.50 „ „
diverse onkosten (bedrijfsplan)	„ 1.— „ „

Totaal f 15.— per ha

(Eén boschwachter op 250 ha lijkt veel, maar deze oppervlakte is, gelet op de gemiddelde grootte onzer Nederlandsche boschbedrijven, eerder aan den hoogen dan aan den lagen kant).

Deze kosten groeien rente op rente gedurende 50 jaren aan tot 15×131 is f 1965.—

Het totaal der kosten wordt dus na 50 jaren:

1. cultuurkosten	f 698.— per ha
2. gebruik van den grond	„ 916.— „ „
3. jaarlijksche lasten	„ 1965.— „ „

Totaal f 3579.— per ha

Welke opbrengsten staan hier nu tegenover?

Volgens de Nederlandsche opbrengsttafel voor grove den, opgenomen in het rapport der Bedrijfsplancommissie der Ned. Boscbouwvereniging, bedraagt de eind-opbrengst op 50-jarigen leeftijd bij de gemiddelde Nederlandsche boniteit (III): 150 m³ zonder schors.

De gemiddelde afwijking der opbrengsttafel-hoeveelheid in verband met de plaatselijke omstandigheden (sterfgaten enz.) bedraagt ca 20 %, waarmede de opbrengsttafelgegevens dus verminderd moeten worden.

Anderzijds dienen deze hoeveelheden weer vermeerderd te worden met 10 %, aangezien de nieuwe houtprijzen per m³ met schors zijn aangegeven.

Afgerond dienen de opbrengsttafelgegevens dus met ca 10 % te worden verminderd. Dit geeft dus een eindopbrengst van 135 m³ per ha.

Tenslotte moet de opbrengst oogstkostenvrij worden berekend, aangezien de prijzen voor geveld, uitgesnoeid en naar den weg geslept hout zijn vastgesteld.

Deze oogstkosten meenen wij voor de eindopbrengst te mogen stellen op *minimaal* f 1.50 per m³.

De opbrengst bedraagt dus netto f 13.50 — f 1.50 is f 12.— per m³ lang mijnhout — ofwel voor 135 m³: f 1620.—

De opbrengst aan takhout bedraagt gemiddeld f 0.50 netto per m³ mijnhout, dat is dus 135 × f 0.50 is ca f 68.—. De opbrengst aan stobhout bedraagt gemiddeld f 37.—, alhoewel het boscbouwkundig gezien nog de vraag is of het rooien van stobben wel als een voordeel mag worden beschouwd.

De vooropbrengsten (dunningen) bedragen, met rente op rente berekend tot het tijdstip v. d. eindkap op:

25—30 (gem. 27-)	jarigen leeftijd	8 m ³ à f 8.—	× 2.2 is f 141.—
30—35 (" 33-)	" "	9 m ³ " " 9.—	× 1.8 " " 146.—
35—40 (" 37-)	" "	9 m ³ " " 9.—	× 1.6 " " 130.—
40—45 (" 43-)	" "	9 m ³ " " 9.—	× 1.3 " " 105.—
45—50 (" 47-)	" "	9 m ³ " " 10.—	× 1.1 " " 99.—

Totaal 44 m³ à f 9.— × 1.6 is f 621.—

Hierbij is uitgegaan van de prijzen van staakhout, die varieeren van f 13.50—f 16.— per m³, terwijl de oogstkosten (incl. sorteeren enz.), ca f 5.—f 6.— per m³ bedragen.

Het totaal der opbrengsten wordt dus per ha:

1. eindopbrengst	135 × 12 is	f 1620.—
2. dunningsopbrengst	44 × 1.6 × 9 is 69 × 9 is	" 621.—
3. tak- en stobhout	f 68.— + f 37.— is	" 105.—

Totaal f 2346.—

Het blijkt dus dat het boscbedrijf bij de huidige houtprijzen een verlies lijdt van f 3579—f 2346.— is f 1233.— per ha, d.w.z. dat de boscbouwer bij deze prijzen onder de huidige omstandigheden *gedwongen* wordt hout te kappen en te leveren voor beduidend minder dan hem het produceeren van dit hout gekost heeft, zonder dat hem hierbij eenig beroep open staat!!

Eene eenvoudige berekening leert ons dat de netto te ontvangen houtprijzen met ca 55 % verhoogd dienen te worden, wil de boscbouwer voor zijn hout ontvangen wat het hem gekost heeft.

De opbrengsten zouden dan bedragen:

1. eindopbrengst	135 × 12 × 1.55 is 135 × 18.50 is	f 2497.—
2. dunningsopbrengst	69 × 9 × 1.55 is 69 × 14 is	" 966.—
3. tak- en stobhout, ongewijzigd		" 105.—

Totaal f 3568.—

De prijzen voor lang mijnhout zouden daarvoor dus met ca f 6.50 per m³ moeten worden verhoogd en de prijzen voor staakhout met gemiddeld f 5.— per m³.

Daarbij krijgt het boscbedrijf dus nog maar alleen zijn kostprijs terug en is van winst nog geen sprake, alhoewel den boscbouwer toch even goed als den land- en tuinbouwer eene bescheiden winst toekomt.

Men denke verder aan de risico's, die de boscbouwer loopt (vorst-, droogte-, ziekte-, insectenschade e.a. calamiteiten) die in bovenstaande berekening geheel buiten beschouwing gelaten zijn.

Deze verhooging van 55 % lijkt sommigen misschien nog weinig, anderen mogelijk hoog, maar wanneer men bedenkt, dat b.v. de boscbplantsoenprijzen ca 170 % hooger

vastgesteld zijn dan zij vóór den oorlog waren dan komt deze verhooging toch nog wel in een zeer bescheiden licht te staan!

[20.000 2 j. vpl. grove den kostten vóór den oorlog f2.70 per 1000, in 1941 f4.20 per 1000, in 1942 tot op heden f7.25 per 1000.]

Dit zijn dus de prijzen die den boschbouwer toekomen, wil hij zijn kosten betaald krijgen.

Indien men hem onder de huidige omstandigheden *dwingt* tot herbebossing over te gaan, behoort men ook het toekomstige bosch op gezonden financieelen grondslag te stellen en uit het bovenstaande volgt, dat dit ook na de voorgestelde verhooging der houtprijzen alleen mogelijk is, indien de kosten niet zouden stijgen. Deze hoogere houtprijzen zouden immers alleen de opbrengsten tot op het peil der *oude* kosten brengen.

Het staat echter vast, dat het volslagen onmogelijk is onder de huidige omstandigheden nog bosch aan te leggen voor f125.— per ha, waarvan wij immers bij de berekening der cultuurkosten uitgingen.

De aanleg van eene simpele ongemengde grovedennen beplanting met toepassing eener eenvoudige groundbewerking (b.v. plantgaten) kost nu, incl. inboeten, ca f350.— per ha, zoodat daarvoor reeds bij verplichte herbebossing een subsidie van f225.— per ha zoude behooren te worden gegeven, om van een subsidie bij herbebossing volgens de gebruikelijke voorgeschreven recepten (gemengd bosch c.s.) nog maar niet te spreken.

Elst (U.), 6 Februari 1944.